DOI: *10.29252/rbs.19.2.328*

Journal of Research in Behavioral Sciences

Year 2021, Volume 19, Issue 2

Psychometric Properties of Interpersonal Needs Questionnaire Based on Classical Test Theory and Item-Response Theory

Farhad Tanhaye Reshvanloo[1], Hossein Kareshki[2], Seyed Amir Amin Yazdi[3]

1. Ph.D. Candidate in Educational Psychology, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

2. (Corresponding author)* Associate Professor in Educational Psychology, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

3. Professor of Developmental Psychology, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Abstract

Aim and Background: The need for belonging has multiple and lasting effects on emotional patterns, cognitive processing, and optimal psychological functioning, and its low levels are associated with mental and physical illness. Interpersonal-psychological theory of suicidal behavior considers thwarted of interpersonal needs as the basis for suicide. The purpose of this study was to investigate the factor structure and Item-Response Characteristics of Interpersonal Needs Questionnaire (INQ-10) in Non-clinical Sample of students.

Methods and Materials: In a descriptive-correlation and validation study, 216 and 226 graduate students from Ferdowsi University of Mashhad selected through Convenience Sampling method. Data were collected using the Interpersonal Needs Questionnaire (INQ-10), and Basic Need Satisfaction in Relationships Scale (BNS-RS). Internal consistency, exploratory and confirmatory factor analysis, divergent validity, discrimination and threshold parameters and Item and test information curves were analyzed.

Findings: The results of exploratory factor analysis showed that the Interpersonal Needs Questionnaire (INQ-10) had two-factor structure with the variance explained 74.10%. The confirmatory factor analysis was confirmed. The questionnaire had good construction reliability. The divergent validity confirmed in relation to basic need satisfaction in relationships ($P \leq 0.01$). There was non-significant difference based on gender ($P > 0.05$).

Conclusions: It seems that the Interpersonal Needs Questionnaire has a good reliability and validity in Non-clinical Sample of students and can be used in studies on the effect of contextual factors on suicide in students.

Keywords: Interpersonal needs, validity, reliability, Item Response Theory.

Citation: Tanhaye Reshvanloo F, Kareshki H, Amin Yazdi S. A. **Psychometric Properties of Interpersonal Needs Questionnaire Based on Classical Test Theory and Item-Response Theory**. Res Behav Sci 2021; 19(2): 328-341.

* **Hossein Kareshki,**
Email: Kareshki@um.ac.ir

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]

[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه نیازهای بین فردی بر اساس نظریه کلاسیک آزمون و سوال–پاسخ

فرهاد تنهای رشوانلو[۱]، حسین کارشکی[۲]، سید امیر امین یزدی[۳]

۱– دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

۲– (نویسنده مسئول)* دانشیار روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

۳– استاد روان‌شناسی تحولی، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: نیاز ذاتی برای تعلق داشتن، اثرات چندگانه و ماندگاری بر الگوهای هیجانی، پردازش‌های شناختی و عملکرد بهینه روان‌شناختی افراد داشته و سطوح پایین آن، با بیماری روانی و جسمانی در ارتباط است. نظریه بین فردی–روانشناختی رفتار خودکشی، عدم ارضای نیازهای بین فردی را زمینه ساز خودکشی افراد می‌داند. هدف از پژوهش حاضر بررسی ساختار عاملی و شاخص‌های سوال پاسخ پرسشنامه نیازهای بین فردی (INQ-10) در نمونه‌ای غیر بالینی از دانشجویان بود.

مواد و روش‌ها: در یک طرح توصیفی و اعتباریابی آزمون، طی دو مطالعه ۲۱۶ و ۲۲۶ نفر از دانشجویان دوره کارشناسی در دانشگاه فردوسی مشهد به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها با پرسشنامه نیازهای بین فردی (INQ-10) و مقیاس ارضای نیازهای بنیادین در روابط (BNS-RS) صورت گرفت. تجزیه و تحلیل داده ها با بررسی همسانی درونی، روایی عاملی اکتشافی، تأییدی و واگرا، پارامترهای تمیز و آستانه و منحنی‌های آگاهی سوال و آزمون انجام شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که پرسشنامه نیازهای بین فردی(INQ-10)، ساختاری دو عاملی با واریانس تبیین شده ۷۴/۱۰ درصد دارد. تحلیل عاملی تأییدی نیز به تأیید رسید. پرسشنامه از پایایی سازه مناسبی برخوردار بود. روایی واگرای پرسشنامه در ارتباط با نیازهای بنیادین روانشناختی در روابط به تأیید رسید ($P\leq$۰/۰۱). بر حسب جنسیت تفاوت معناداری به دست نیامد ($P>$۰/۰۵).

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد، پرسشنامه نیازهای بین فردی در نمونه‌ای غیربالینی از دانشجویان از پایایی و روایی مناسبی برخوردار است و می‌توان از آن در مطالعات مربوط به تأثیر عوامل بافتی بر خودکشی در دانشجویان استفاده کرد.

واژه‌های کلیدی: نیازهای بین فردی، روایی، پایایی، نظریه سوال پاسخ.

ارجاع: تنهای رشوانلو فرهاد، کارشکی حسین، امین یزدی سیدامیر. **ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه نیازهای بین فردی بر اساس نظریه کلاسیک آزمون و سوال–پاسخ.** مجله تحقیقات علوم رفتاری ۱۴۰۰؛ ۱۹(۲): ۳۲۸–۳۴۱.

* **حسین کارشکی،**

رایانامه: kareshki@um.ac.ir

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]

[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

مقدمه

حفظ و نگهداری روابط معنادار با دیگران هدفی پایدار برای انسان هاست و افراد برای داشتن عملکرد بهینه، تمایل دارند تا با یکدیگر ارتباط داشته باشند. به نظر می رسد نیاز ذاتی برای تعلق داشتن اثرات چندگانه و ماندگاری بر الگوهای هیجانی، پردازش‌های شناختی و عملکرد روان‌شناختی بهینه داشته و سطوح پایین آن، با بیماری روانی و جسمانی در ارتباط باشد(۱،۲). احساس تعلقِ تحقق یافته با جهت گیری مثبت در زندگی رابطه مثبت داشته و عدم آن به آسیب روانی و افسردگی منتهی می شود(۳). نظریه بین فردی- روان شناختی رفتار خودکشی(IPTS)، نیازهای بین فردی را محور تبیین افکار و رفتار آسیب به خود، و به طور دقیق تر خودکشی، قرار داده است(۳،۴). از این منظر، فهم پدیده خودکشی با بررسی فرایندهای بین فردی و رفتاری در تعامل با یکدیگر بهتر صورت می گیرد تا با در نظر گرفتن علائم تشخیصی از قبیل افسردگی (۶). جوینر بر این باور است که خودکشی موفق آمیز به سه شرط روی خواهد داد: نخست آنکه فرد احساس کند هیچ تعلقی به دیگران ندارد، دوم آنکه فرد احساس کند سربار اطرافیان و جامعه است و در نهایت آنکه قابلیت غلبه بر ترس و درد ناشی از خودکشی حاصل شده باشد. بر این اساس دو نیاز بین فردی ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته در ارتباط با خودکشی قابل طرح هستند. سربار بودن به معنای ادراک فرد از اینکه اسباب زحمت دیگران بوده، در گروه مشارکتی ندارد و حضورش به بهزیستی و رفاه گروه کمکی نمی کند، است. تعلق از دست رفته، به این احساس که فرد رابطه‌ای با دیگران ندارد و روابط معناداری که قبلاً داشته است، ضعیف شده یا از دست رفته اند، اشاره دارد. تلفیق این دو بعد، تمایل به خودکشی را در فرد بیدار و چرایی اقدام به آن را حل و فصل می کند(۴). به دیگر سخن، تمایل به خودکشی نتیجه نیازهای بین فردی محقق نشده از قبیل نیاز به تعلق (۱) که به تعلق از دست رفته منتهی می‌شود و نیاز به شایستگی اجتماعی محقق نشده (۳) که به ادراک سربار بودن منجر می‌شود، است. اگر این دو بعد همگرا شوند تمایل خودکشی فعال و الگوهای رفتاری منتهی به آن به راه می افتند. پژوهش ها گویای آن است که نیازهای بین فردی با افکار خودکشی(۷)، نشانگان افسردگی(۸،۹)، اضطراب (۱۰)، احساس تنهایی(۱۱)، استرس پس از سانحه(۱۲) و استرس مزمن(۷) رابطه مثبت و با نیازهای بنیادین روانشناختی(۱۱)، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق پذیری و باوجدان بودن(۱۳)، معنای زندگی و دلایل خانوادگی برای زندگی(۱۰) و ادراک مطلوبیت اجتماعی(۱۴) رابطه منفی دارد. ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته دو بعد مجزا اما مرتبط به هم بوده و با تأثیرپذیری از سایر سازه‌های روان‌شناختی، بر ناسلامتی روانی اثر می گذارند(۱۵). پژوهش ها نشان داده است که نیازهای بین فردی در رابطه نیازهای روان‌شناختی(۱۶)، استرس پس از سانحه(۱۷) و اضطراب اجتماعی(۱۸) با افکار خودکشی نقش میانجی دارند.

با توجه تبیینی که نظریه بین فردی- روان‌شناختی برای رفتار خودکشی فراهم می کرد، ون اوردن به تدوین و اعتباریابی پرسشنامه نیازهای بین فردی (INQ) جهت اندازه گیری ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته پرداخت(۱۹). این پرسشنامه با هدف سبب شناسی تمایل و رفتار خودکشی در بررسی های علمی و برآورد احتمال اقدام به خودکشی در کلینیک آماده شد. فرم اولیه دارای ۲۵ عبارت بود که ۱۰ عبارت آن به تعلق از دست رفته و مابقی به ادراک سربار بودن اختصاص می یافت. تحلیل عاملی دو بعد مجزا را نشان داد که دارای همبستگی متوسط بودند. به این معنی که میان ابعاد همخطی وجود داشت اما هر دو بعد مستقل بودند. تغییرناپذیری در نمونه بالینی و غیربالینی و نیز دانشجویان و بزرگسالان به تأیید رسید. پس از آن، پژوهشگران از فرم ۲۵ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی، چهار فرم ۱۸ عبارتی(۲۰)، ۱۵ عبارتی(۱۶)، ۱۲ عبارتی(۱۴) و ۱۰ عبارتی(۲۱) را استخراج و مورد استفاده قرار دادند. هیل و همکاران در مروری بر فرم های چندگانه به این نتیجه رسیدند که جز در مورد فرم اصلی و نسخه ۱۵ عبارتی، در سایر فرم‌ها نحوه گزینش عبارت‌ها واضح نیست. بر این اساس آنان در پژوهشی روایی و پایایی فرم های ۲۵، ۱۸، ۱۵، ۱۲ و ۱۰ عبارتی را مورد مقایسه قرار دادند. در تمامی فرم ها ساختار دو عاملی به دست آمد. در گروه دانشجویان تحلیل عاملی تأییدی برازش مناسبی را برای فرم ۲۵ و ۱۸ عبارتی به دست نمی داد و فرم ۱۵ و ۱۰ عبارتی مطلوب‌ترین شاخص های برازش را دارا بودند. در بزرگسالان مراجعه کننده به بخش روان‌پزشکی نیز ساختارهای ۱۰ و ۱۵ عبارتی از برازش مطلوب‌تری برخوردار بودند. آنان ضرایب آلفای کرونباخ را در نمونه غیربالینی از ۰/۸۱ تا ۰/۹۰ و در نمونه بالینی از ۰/۷۵ تا ۰/۹۰ گزارش کردند. روایی هر دو بعد نیازهای بین فردی در پیش بینی افکار خودکشی در نمونه بالینی و غیربالینی مطلوب بود. این پژوهشگران در نهایت

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

با مقایسه شاخص‌های مختلف روایی و پایایی وضعیت مطلوب‌تری را برای فرم ۱۵ و ۱۰ عبارتی گزارش کردند(۲۲). فرم ۱۵ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی در مطالعات بعدی ناهمسازهایی را در ساختار عاملی نشان داد. به عنوان مثال پارک و کیم به بررسی روایی و پایایی فرم ۱۵ عبارتی در نمونه‌ای از دانشجویان کره‌ای پرداختند. آنان با تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی ساختاری ۱۴ عبارتی با حذف عبارت ۱۲ به دست آوردند(۱۱). اوردونز-کاراسکوف سالگویرو و همکاران نیز فرم ۱۲ عبارتی را در گروهی از بیماران تحت درمان اسپانیایی بکار بردند اما در تحلیل عاملی به فرم ۱۰ عبارتی دست یافتند که از روایی عاملی اکتشافی و تأییدی مناسبی برخوردار بود(۲۳).

فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی توسط برایان و همکاران استفاده شد. آنان بر اساس بیشترین میزان اطلاع‌دهی عبارت‌ها دست به انتخاب عبارت‌ها از فرم ۲۵ عبارتی زدند. تحلیل عاملی نشان داد که پرسشنامه دارای ۱۰ عبارت و دو بعد ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته است(۲۴). برایان و همکاران(۲۵) در مطالعه دیگری بر روی گروهی از نظامیان عادی و بالینی، آلفای کرونباخ را برای زیرمقیاس‌های ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته برابر با ۰/۸۱ و ۰/۸۲ به دست آوردند. در پژوهش دیگری برایان و همکاران(۲۶) در گروهی از افراد نظامی و غیرنظامی آلفای کرونباخ را ۰/۹۳ و ۰/۸۵ گزارش کردند. برایان(۱۵) فرم ۱۰ عبارتی را در گروهی از نظامیان به کار برده و با تحلیل عاملی نشان داد که ساختار دو عاملی مطلوب‌تر از ساختار یک عاملی است. این فرم بعدها در مطالعات دیگری نیز به کار رفت و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ از ۰/۸۲ تا ۰/۹۴ گزارش شد(۷،۲۱،۲۳).

مروری بر فرم‌های چندگانه نشان داده است که پرسشنامه نیازهای بین فردی در گروه های هدف متفاوت از دانش آموزان دبیرستانی، دانشجویان، نمونه بالینی بزرگسال و نظامیان مورد استفاده قرار گرفته و نتایج متفاوتی داشته است(۲۲). مرور پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که بیشتر پژوهش‌هایی که از فرم ۱۰ عبارتی استفاده کرده اند در میان نظامیان، سالمندان یا بیماران تحت درمان(۱۵،۲۱،۲۳،۲۴،۲۵) انجام شده‌اند. به نظر می‌رسد کمبودهایی در زمینه ویژگی‌های روان‌سنجی فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی در نمونه غیربالینی وجود دارد. علاوه بر آن مروری بر پیشینه پژوهشی نشان می دهد که تفاوت‌های جنسیتی در نیازهای بین فردی به اندازه کافی واضح نیستند. برخی از مطالعات نشان داده‌اند که نیازهای بین فردی با جنسیت رابطه ندارند(۸،۱۷،۲۶). اما برخی مطالعات نشان دهنده وجود تفاوت های جنسیتی و نامطلوب‌تر بودن وضعیت زنان بوده‌اند (۱۰، ۲۷). در نهایت مروری بر پیشینه پژوهشی در داخل کشور نشان می دهد که تا زمان انجام مطالعه حاضر، از فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی استفاده نشده است. برخی از پژوهشگران داخلی نسخه ۱۵ عبارتی را مورد استفاده قرار داده اما روایی و پایایی آنرا بررسی نکردند(۲۹،۲۸،۲۷،۱۰). رشید و همکاران (۳۰) در مطالعه دیگری از فرم ۱۵ عبارتی استفاده کرده و آلفای کرونباخ ۰/۸۳ را برای آن گزارش کردند. در نهایت آنکه، صدری دمیرچی و همکاران(۳۱) فرم ۲۵ عبارتی را در نمونه ای پرستاران به کار برده و آلفای ۰/۸۳ را گزارش کردند.

در مجموع به نظر می‌رسد اطلاعاتی در خصوص ویژگی های روان سنجی فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی در نمونه دانشجویان عادی در داخل کشور وجود ندارد. از سوی دیگر، در مطالعات پیشین، تمامی تحلیل ها بر اساس منطق آماری نظریه کلاسیک آزمون(CCT) استوار بوده‌اند. به نظر می‌رسد در کنار خدمات این نظریه به آزمون‌سازی وجود مفروضاتی از قبیل ثابت بودن خطای معیار اندازه گیری، به وابستگی پارامترهای سوال به نمونه آزمودنی‌ها منتهی می‌گردد. به طوری که با تغییر آزمودنی ها و انتخاب نمونه دیگر، به علت تفاوت در خطای معیار اندازه گیری، پارامترهای سوال نیز تغییر می کنند(۳۲). بدیهی است که این محدودیت عمده استفاده از پرسشنامه را در سایر بافت های اجتماعی و فرهنگی با مشکل مواجه می سازد. در مقابل نظریه سوال-پاسخ (IRT) با در نظر گرفتن تغییر در خطای معیار اندازه گیری در پیوستار پاسخ ها در عین حفظ قابلیت تعمیم در طول جامعه، امکان برآورد دقیق تری از اعتبار آزمون را فراهم می‌کند. این امر به ویژه در ابزارهایی با تعداد سوالات کمتر، همانند پرسشنامه نیازهای بین فردی، بسیار راهگشاست. چرا که این نظریه اعتبار آزمون را ناشی از طول آن نمی‌داند به گونه‌ای که در صورت ثبات ضرایب تشخیص سوال‌ها، اعتبار آزمون‌های کوتاه می‌تواند بیشتر از آزمون‌های بلند باشد (۳۳). بر این اساس به نظر می‌رسد اجرای مطالعه‌ای بر روی نمونه دانشجویان ایرانی و استفاده همزمان از شاخص های روان‌سنجی نظریه کلاسیک آزمون و سوال-پاسخ می‌تواند ابزاری معتبر و روا جهت استفاده پژوهشگران و درمانگران داخلی فراهم آورد. بر این اساس هدف از پژوهش حاضر بررسی ویژگی های روان‌سنجی فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

نیازهای بین فردی بر اساس نظریه کلاسیک آزمون و سوال – پاسخ در نمونه‌ای غیربالینی از دانشجویان بود.

مواد و روش‌ها

طرح پژوهش حاضر در زمره پژوهش‌های توصیفی و به طور دقیق‌تر اعتباریابی آزمون قرار داشت. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه فردوسی مشهد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل می‌دادند. جهت دستیابی به اهداف پژوهش، دو مطالعه طرح‌ریزی شد. در مطالعه اول به بررسی همسانی درونی عبارت‌ها و روایی عاملی اکتشافی پرداخته شد. در مطالعه دوم روایی عاملی تأییدی و واگرا، تفاوت‌های جنسیتی و شاخص‌های سوال-پاسخ مورد بررسی قرار گرفتند. با در نظر گرفتن حداقل ۲۰ نفر به ازای هر متغیر در تحلیل عاملی(۳۴) و با در نظر گرفتن احتمال ریزش نفرات، در هر مطالعه حجم نمونه ۲۵۰ نفر در نظر گرفته شد. انتخاب نمونه در هر مطالعه به صورت مجزا و با روش نمونه گیری در دسترس صورت گرفت. با توجه به همه‌گیری کووید-۱۹ و تعطیلی کلاس‌های درس در ترم پاییز سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹، گردآوری داده‌ها به صورت برخط انجام شد. بدین صورت که لینک پرسشنامه الکترونیکی در https://docs.google.com/forms طراحی شده بود از طریق تعامل با اساتید و مدیران گروه‌های دانشجویی در گروه‌های کلاسی در شبکه اجتماعی تلگرام به اشتراک گذاشته شد. این فرایند در دو وهله مجزا صورت گرفت و کلاس‌ها در دو مطالعه مشترک نبودند. گردآوری داده‌ها در مطالعه اول در بازه زمانی ۱۵ لغایت ۳۰ آذرماه ۱۳۹۹ و در مطالعه دوم از ابتدا تا ۱۵ دی ماه ۱۳۹۹ صورت گرفت. گردآوری داده‌ها تا دستیابی به حجم نمونه مورد نظر ادامه یافت. در فرم الکترونیکی در خصوص اهداف طرح توضیحاتی به شرکت کنندگان ارائه شده و ضمن اطمینان بخشی در خصوص محرمانه بودن اطلاعات، بر داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش تأکید شد. در نهایت پس از حذف پرسشنامه‌های ناقص، در مطالعه اول داده‌های مربوط به ۲۱۶ نفر و در مطالعه دوم داده‌های مربوط به ۲۲۶ نفر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت گردآوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی(INQ-10): این پرسشنامه ابزاری خود گزارشی است که افکار افراد در خصوص روابط با دیگران (تعلق از دست رفته) و همچنین ادراک آنان از سربار اطرافیان بودن (ادراک سربار بودن) را اندازه گیری می‌کند. این پرسشنامه دارای ۱۰ عبارت است که هر پنج عبارت آن به یکی از زیر مقیاس‌ها تعلق دارد. نمره گذاری پرسشنامه در طیف هفت درجه‌ای از در مورد من اصلاً درست نیست (۱) تا در مورد من کاملاً درست است (۷) صورت می‌گیرد. برخی از سوالات به صورت معکوس نمره‌گذاری می شوند. مجموع نمرات هر یک از زیر مقیاس ها محاسبه شده و نمره بالاتر به معنای وضعیت نامطلوب‌تر است. این پرسشنامه از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است(۲۴، ۱۵). ضرایب آلفای کرونباخ در مطالعات مختلف از ۰/۸۲ تا ۰/۹۴ گزارش شده است (۲۳، ۲۱).

مقیاس ارضای نیازهای بنیادین در روابط (BNS-RS): این مقیاس با ۹ عبارت سه زیرمقیاس خودمختاری، شایستگی و احساس تعلق را می سنجد. این مقیاس را می‌توان در ارتباط با افراد مختلف از قبیل والدین، همسر، همکاران و دوستان به کار برد. نمره گذاری این مقیاس در طیف هفت درجه‌ای لیکرت و از اصلاً درست نیست(۱) تا کاملاً درست است(۷) صورت می‌گیرد. نمره بالاتر در هر زیر مقیاس، پس از معکوس کردن برخی از عبارت‌ها، نشان دهنده وضعیت مطلوب‌تر فرد در آن زیر مقیاس است(۳۵). ضرایب آلفای کرونباخ برای این مقیاس از ۰/۸۵ تا ۰/۹۴ گزارش شده است(۳۶). تنهای رشوانلو و همکاران(۳۷) در پژوهشی در دانشجویان به بررسی ارضای نیازهای بنیادین در روابط پرداختند. آنان روایی عاملی اکتشافی و تأییدی مقیاس را با ساختار سه عاملی مطلوب گزارش کردند. آنان ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۶۸ تا ۰/۸۸ را طی دو مطالعه برای زیرمقیاس‌ها و نمره کل مقیاس گزارش کردند. ضرایب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر از ۰/۷۵ تا ۰/۸۳ در تغییر بود.

به دلیل عدم وجود نسخه فارسی، پس از اخذ مجوز از تدوین کنندگان، ترجمه پرسشنامه به زبان فارسی توسط یک نفر عضو هیأت علمی مسلط به زبان انگلیسی انجام شد. سپس دشواری جملات بررسی شد و سعی گردید تا از کلمات مأنوس‌تر استفاده شود. برگردان مجدد توسط یک نفر دیگر از اعضای هیأت علمی مسلط به زبان انگلیسی صورت گرفت. در نهایت تطبیق دو فرم توسط دو نفر از اعضای هیأت علمی آشنا به زبان انگلیسی و تجربه تحصیل در کشورهای انگلیسی زبان، انجام

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

شد. پس از اعمال اصلاحات در ترجمه، فرم نهایی آماده اجرا گردید. در ادامه ابزارهای اندازه‌گیری به صورت فرم الکترونیکی طراحی و اجرا شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، در مطالعه اول و در چارچوب نظریه کلاسیک آزمون، همسانی درونی و قدرت تشخیص عبارت‌ها و تحلیل عاملی اکتشافی اجرا شد. تحلیل‌ها با نرم افزار SPSS.25 صورت گرفت. در مطالعه دوم تحلیل عاملی تأییدی و سپس پایایی سازه و روایی همگرای سازه با محاسبه پایایی ترکیبی (CR) و میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای عامل‌ها مورد بررسی قرار گرفت. روایی واگرا نیز در ارتباط با ارضای نیازهای بنیادین روانی در روابط با ضریب همبستگی پیرسون بررسی شد. تفاوت‌های جنسیتی نیز با تحلیل واریانس چندمتغیره بررسی شدند. تحلیل‌ها با نرم افزار SPSS.25 و Amos.24 اجرا شد. در چارچوب نظریه سوال-پاسخ از مدل پاسخ مدرج، که جهت آزمون هایی با طیف نمره‌گذاری طبقه‌ای مرتب شده طراحی شده است(۳۸) استفاده شد. توانایی هر سوال در تمیز بین سطوح پاسخ در دامنه پیوستار ویژگی یا پارامتر تمیز (α) و پارامترهای آستانه (b) محاسبه شد. منحنی آگاهی سوال (IIC)، منحنی طبقه- پاسخ و منحنی آگاهی آزمون (TIC) نیز مورد بررسی قرار گرفتند. تحلیل ها با نرم افزار IRT PRO. 2.1.2 انجام شد.

یافته‌ها

در مطالعه اول ۷۳/۱ درصد دانشجویان را زنان تشکیل می‌دادند؛ میانگین سنی ۲۰/۲۶ با انحراف معیار ۱/۵۴ و دامنه ۱۸ تا ۲۵ سال بود و ۹۳/۵ درصد شرکت کنندگان مجرد بودند. در مطالعه دوم ۶۸/۱ درصد شرکت کنندگان را زنان تشکیل می‌دادند؛ میانگین و انحراف معیار سنی آنان به ترتیب ۲۰/۳۸ و ۱/۶۳ با دامنه ۱۸ تا ۲۵ سال بوده و ۹۳/۸ درصد آنان مجرد بودند.

در مطالعه اول (۲۱۶ نفر) جهت بررسی همسانی درونی، همبستگی نمره هر عبارت با سایر عبارت ها و نیز با نمره کل بررسی و با خط برش ۰/۳۰ مقایسه شد(۳۹). نتایج گویای آن بود که همبستگی میان عبارت ها از ۰/۳۴ تا ۰/۸۱ و همبستگی عبارت‌ها با نمره کل از ۰/۴۲ تا ۰/۷۲ در تغییر است. شاخص های توصیفی و ضرایب همسانی درونی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی، همسانی درونی و بارهای عاملی اکتشافی پرسشنامه نیازهای بین فردی

عبارت‌ها	شاخص‌های توصیفی				همبستگی	واریانس مشترک	بارهای عاملی اکتشافی	
	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	با نمره کل		ادراک سربار بودن	تعلق از دست رفته
۱	۲/۵۰	۱/۷۷	۱/۱۶	۰/۲۷	۰/۶۵	۰/۸۰	۰/۸۸	
۲	۲/۴۵	۱/۷۹	۱/۲۰	۰/۳۵	۰/۶۸	۰/۸۶	۰/۹۲	
۳	۲/۱۶	۱/۷۳	۱/۴۴	۰/۹۷	۰/۶۰	۰/۸۱	۰/۹۰	
۴	۱/۹۲	۱/۵۸	۱/۸۷	۱/۵۱	۰/۵۳	۰/۷۱	۰/۸۵	
۵	۲/۲۲	۱/۷۴	۱/۵۶	۱/۳۶	۰/۵۹	۰/۷۴	۰/۸۶	
۶	۴/۳۵	۱/۹۰	-۰/۱۹	-۰/۹۸	۰/۴۲	۰/۶۲		۰/۸۱
۷	۳/۶۳	۲/۲۰	۰/۲۰	-۱/۴۰	۰/۷۲	۰/۷۴		۰/۷۵
۸	۳/۴۴	۲/۲۴	۰/۳۴	-۱/۳۵	۰/۷۴	۰/۸۱		۰/۸۱
۹	۳/۹۹	۱/۹۴	۰/۰۵	-۱/۰۹	۰/۴۴	۰/۵۶		۰/۷۶
۱۰	۳/۵۸	۱/۹۳	۰/۲۷	-۱/۰۳	۰/۴۸	۰/۷۶		۰/۸۹

در بررسی شرایط اجرای روایی عاملی اکتشافی، شاخص کیزر-میر-الکین (KMO) برابر با ۰/۸۴ و رد فرض صفر در آزمون کرویت بارتلت ($P=۰/۰۰۱$، $df=۴۵$، $\chi^2=۱۶۵۸/۱۲$) نشان داد که شرایط برای تحلیل عاملی وجود دارد. بر این اساس تحلیل مؤلفه‌های اصلی با در نظر گرفتن بار عاملی بیشتر از ۰/۴۰ اجرا شد. تحلیل اولیه دو عامل با ارزش ویژه بالاتر از ۱ را به دست می‌داد. نمودار اسکری نیز از این ساختار حمایت می‌کرد. واریانس تبیین شده تجمعی این ساختار ۷۴/۱۰ درصد بود. نتایج جدول ۱ پس از چرخش ابلیمین مستقیم نشان می‌دهد که تمامی عبارت‌ها دارای واریانس مشترک بزرگتر از ۰/۵۰ و بار عاملی بزرگتر از ۰/۷۰ هستند. ساختار به دست آمده با نسخه اصلی تفاوتی نداشت.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

جدول ۲. بارهای عاملی تأییدی پرسشنامه نیازهای بین فردی

عبارت‌ها	بارهای عاملی تأییدی	
	ادراک سربار بودن	تعلق از دست رفته
۱. اخیراً فکر می‌کنم اگر من نبودم اطرافیانم حال بهتری داشتند.	۰/۸۰	
۲. این روزها، فکر می‌کنم اطرافیانم بدون من شادتر خواهند بود.	۰/۸۶	
۳. اخیراً فکر می‌کنم مرگ من باعث آرامش اطرافیانم می‌شود.	۰/۸۸	
۴. اخیراً فکر می کنم اطرافیانم آرزو می‌کنند که از دست من خلاص شوند.	۰/۷۹	
۵. اخیراً فکر می‌کنم که اوضاع اطرافیانم را بدتر می‌کنم.	۰/۸۸	
۶. اخیراً احساس می‌کنم به دیگران تعلق خاطر دارم.		۰/۷۰
۷. اخیراً احساس می‌کنم از دیگران جدا افتاده ام.		۰/۷۷
۸. اخیراً اغلب فکر می‌کنم که بیگانه ای هستم در میان دیگران.		۰/۹۲
۹. اخیراً احساس می‌کنم افرادی هستند که در موقع نیاز می‌توانم سراغ آنها بروم.		۰/۶۳
۱۰. اخیراً در طی روز حداقل یک تعامل رضایت بخش با دیگران را تجربه می‌کنم.		۰/۷۱

در مطالعه دوم (۲۲۶ نفر) تحلیل عاملی تأییدی با روش بیشینه درست نمایی اجرا شد. جهت بررسی برازش مدل، غیرمعنادار بودن آماره خی دو(χ^2)، مقادیر بین ۱ تا ۳ برای نسبت خی دو به درجات آزادی(χ^2/df)، مقادیر ۰/۰۸ و کمتر ریشه میانگین خطای مجذورات تقریب(RMSEA) و مقادیر ۰/۹۵ و بیشتر برای شاخص نیکویی برازش(GFI)، شاخص تعدیل شده نیکویی برازش(AGFI)، شاخص برازندگی تطبیقی(CFI) و شاخص نرم شده برازندگی(NFI) ملاک قرار گرفت(۴۰). نتایج تحلیل با اصلاح کوواریانس میان خطاها، نشان داد که تمامی بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۶۳ بوده و در سطح کوچکتر از P<۰/۰۱ معنادارند. بررسی شاخص‌های برازش مدل، نشان دهنده مطلوب بودن برازش مدل با داده‌ها بود (χ^2=۶۵/۰۱، df=۳۰، P=۰/۰۱، χ^2/df=۲/۰۷، GFI=۰/۹۵، AGFI=۰/۹۱، CFI=۰/۹۸، NFI=۰/۹۶، RMSEA=۰/۰۷). بارهای عاملی استاندارد شده در جدول ۲ آورده شده است.

در بررسی پایایی سازه، شاخص پایایی ترکیبی به واسطه در نظر گرفتن بار عاملی هر عبارت، معیار بهتری نسبت به آلفای کرونباخ است. علاوه بر آن اگر مقادیر پایایی ترکیبی بزرگتر از ۰/۷۰ و مقادیر میانگین واریانس استخراج شده از ۰/۵۰ بزرگتر باشند و رابطه AVE<CR برقرار باشد، روایی همگرا محقق شده است. بر اساس روش فورنل و لارکر نیز اگر میانگین واریانس استخراج شده برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سازه‌های دیگر یعنی مجذور ضرایب همبستگی بین سازه‌ها در مدل باشد، روایی واگرا محقق شده است(۴۱،۴۲). نتایج نشان داد که ضرایب پایایی ترکیبی(CR) برای ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۸۷ است. میزان واریانس مشترک میان سازه‌ها (۰/۱۴) نیز از میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای ادراک سربار بودن (۰/۷۱) و تعلق از دست رفته (۰/۵۷) سازه ها کمتر بود. بر این اساس پایایی، روایی همگرا و روایی واگرای سازه محقق شد. در بررسی روایی ملاکی واگرا، نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که همبستگی منفی و معناداری میان ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته با احساس خودمختاری، شایستگی و تعلق در روابط وجود دارد (P<۰/۰۱).

جدول ۳. نتایج بررسی روایی واگرا

متغیرها	ادراک سربار بودن	تعلق از دست رفته	خودمختاری	شایستگی	تعلق
ادراک سربار بودن	–		−۰/۳۷**	−۰/۳۹**	−۰/۳۶**
تعلق از دست رفته	۰/۳۷**	–	−۰/۲۹**	−۰/۳۵**	−۰/۳۳**
میانگین	۱۰/۶۲	۱۶/۵۶	۱۷/۳۰	۱۷/۱۵	۱۶/۷۶
انحراف معیار	۷/۰۱	۸/۴۵	۳/۷۵	۳/۴۰	۴/۴۵

**P<۰/۰۱

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

بررسی تفاوت‌های جنسیتی با آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره، پس از بررسی مفروضه نرمال بودن با آزمون کالموگروف اسمیرنوف($p>۰/۰۵$)، همگنی واریانس ها با آزمون لون ($p>۰/۰۵$)، همگنی ماتریس واریانس و کوواریانس با آزمون ام. باکس ($p>۰/۰۵$) و همبستگی متغیرهای وابسته با آزمون بارتلت ($p<۰/۰۱$)، نشان داد که تفاوت معناداری میان دو جنس در ادراک سربار بودن ($p<۰/۰۵$، F=۰/۲۲) و تعلق از دست رفته ($p<۰/۰۵$، F=۱/۶۰) وجود ندارد.

جدول ٤. تحلیل پاسخ های سوال پرسشنامه نیازهای بین فردی

	ادراک سربار بودن	تعلق ازدست رفته	آستانه گزینه های پاسخ						شاخص های برازندگی		
عبارت‌ها	پارامتر تمیز (α)	پارامتر تمیز (α)	b_1	b_2	b_3	b_4	b_5	b_6	χ^2	df	P
۱	۳/۱۶	−۰/۱۹	−۰/۸۱	−۰/۰۶	۰/۴۵	۰/۷۶	۱/۲۷	۱/۶۱	۳۶/۸۳	۴۸	۰/۲۵
۲	۳/۶۸	−۰/۵۱	−۰/۹۶	−۰/۷۴	۰/۳۹	۰/۶۷	۱/۲۸	۱/۵۶	۴۱/۳۴	۳۹	۰/۱۸
۳	۳/۱۴	−۰/۳۹	−۰/۸۳	−۰/۲۳	۰/۳۶	۰/۸۵	۱/۴۸	۲/۲۸	۳۰/۱۴	۴۲	۰/۶۸
۴	۲/۳۲	−۱/۰۸	−۰/۵۶	۰/۱۲	۰/۳۹	۰/۹۴	۱/۷۵	۲/۲۱	۲۵/۱۹	۵۳	۰/۵۶
۵	۲/۹۲	−۰/۷۳	−۰/۶۶	۰/۱۴	۰/۳۶	۰/۸۰	۱/۳۸	۱/۹۸	۳۲/۲۵	۴۲	۰/۵۳
۶	۱/۱۴	۲/۱۱	−۰/۴۴	−۰/۲۴	۰/۵۶	۰/۹۱	۱/۲۰	۱/۶۸	۳۵/۶۸	۴۷	۰/۶۱
۷	۱/۵۳	۲/۳۵	−۰/۴۳	−۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۵۲	۰/۹۲	۱/۲۹	۳۱/۷۸	۴۲	۰/۶۴
۸	۲/۷۶	۳/۹۴	−۰/۲۴	۰/۴۰	۰/۴۸	۰/۶۲	۱/۱۰	۱/۴۵	۲۷/۵۶	۲۹	۰/۴۷
۹	۲/۱۵	۳/۶۹	−۰/۱۶	−۰/۰۹	۰/۰۱	۰/۲۰	۰/۵۸	۱/۲۳	۳۱/۴۲	۳۳	۰/۵۲
۱۰	۲/۰۸	۲/۷۱	−۰/۳۸	۰/۱۲	۰/۱۷	۰/۵۷	۰/۶۱	۰/۹۵	۳۹/۰۸	۳۶	۰/۲۱

در نهایت ضرایب آلفای کرونباخ برای ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته در مطالعه اول به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۸۷ و در مطالعه دوم به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۸۹ بود. ضرایب دو نیمه کردن اسپیرمن–براون نیز برای ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته در مطالعه اول به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۳ و در مطالعه دوم به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۷ به دست آمد.

برآورد و بررسی برازندگی پارامترهای سوال–پاسخ با استفاده از مدل پاسخ مدرج (۳۸) انجام و پارامترهای تمیز و آستانه‌ها و منحنی‌های آگاهی سوال و آزمون و نیز طبقه– پاسخ مورد بررسی قرار گرفتند. پارامترهای تمیز و آستانه و نیز شاخص های برازندگی سوالات در جدول ۴ آورده شده است.

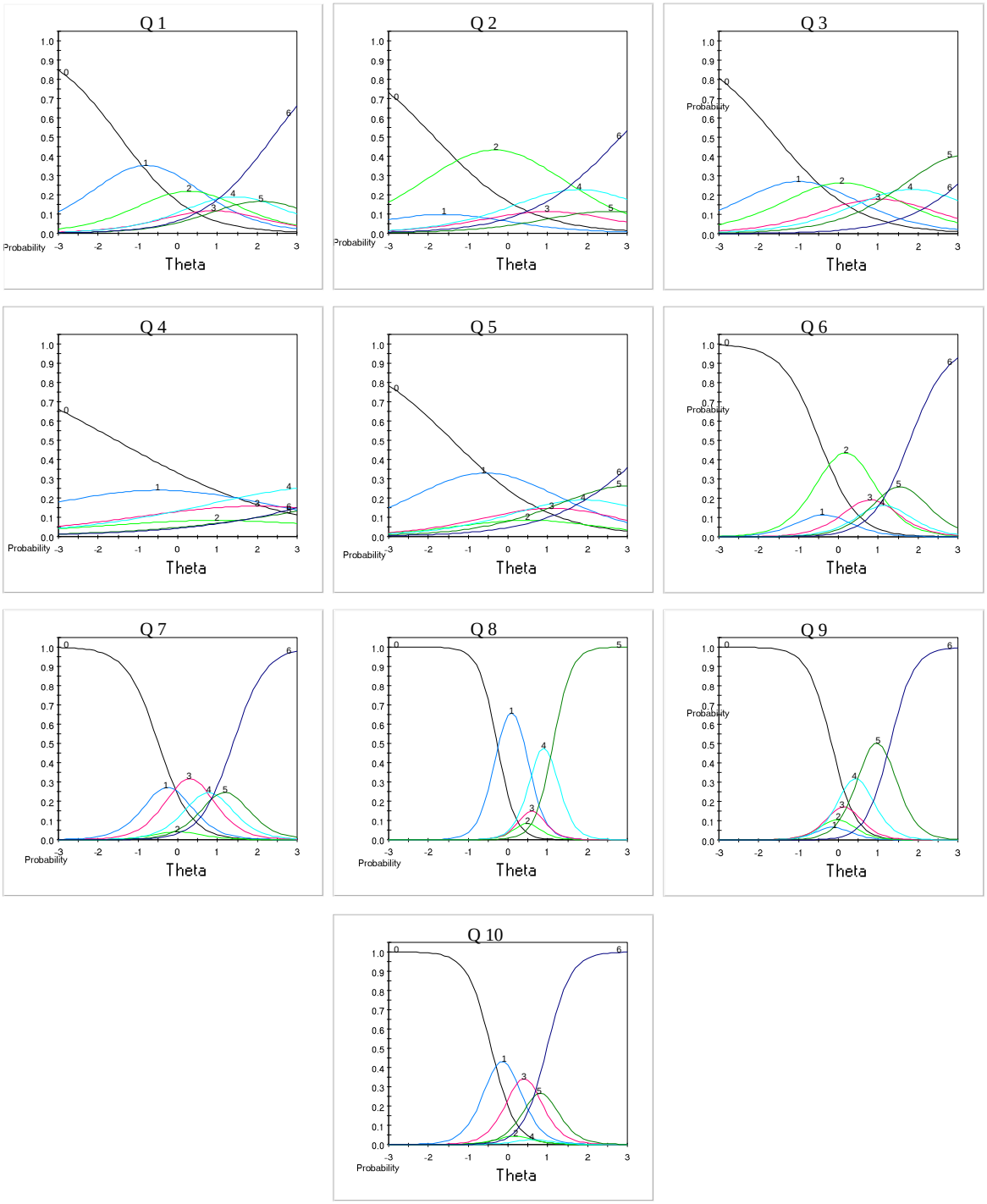
در تفسیر پارامتر تمیز می‌توان مقادیر کمتر از ۰/۶۵ را پایین، ۰/۶۵ تا ۱/۳۴ را متوسط و ۱/۳۵ و بالاتر را به عنوان پارامتر تمیز بالا در نظر گرفت(۴۳). نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که پارامتر تمیز تمامی عبارت‌ها ذیل عامل مربوطه بالاتر از ۱/۳۵ می‌باشد. در ادراک سربار بودن، عبارت ۲ بالاترین پارامتر تمیز و عبارت ۴ کمترین ضریب را داراست (۳/۶۸ در برابر ۲/۹۲). در تعلق از دست رفته، عبارت‌های ۸ و ۶ به ترتیب دارای بیشترین و کمترین ضریب تمیز هستند (۳/۹۴ در برابر ۲/۱۱). منحنی طبقه– پاسخ منطبق بر تابع آگاهی سوال برای عبارت‌های پرسشنامه نیازهای بین فردی در شکل ۱ آورده شده است.

هر اندازه پارامترهای شیب (پارامتر تمیز یا α) بیشتر باشد، منحنی‌های طبقه– پاسخ به هم فشرده‌تر و ارتفاع آنها بیشتر می‌شود. این امر نشان می‌دهد که طبقه–پاسخ، تفاوت سطوح صفت در این سوال‌ها را نسبتاً خوب مشخص می‌کند. بررسی منحنی‌های طبقه–پاسخ (شکل ۱) نشان می‌دهد که در تمامی عبارت‌ها، افرادی که از سطح صفت پایینی برخوردار بوده اند، دامنه پاسخ کمتر را انتخاب کرده و افرادی که سطوح صفت بالاتری دارند، سطوح پاسخ بالاتر را انتخاب کرده‌اند. میزان آگاهی سوالات در عبارت‌های ۶ و ۷ نسبت به سایر عبارت‌ها در سطح پایین تری قرار دارد و توزیع مناسبی از طبقه پاسخ‌ها بر حسب صفت صورت نگرفته است. منحنی آگاهی آزمون در شکل ۲ آورده شده است. این منحنی دقت اندازه‌گیری آزمون را در سطوح مختلف صفات نشان می‌دهد. هنگامی که منحنی آگاهی آزمون در اوج قرار دارد با بالاترین میزان پایایی پرسشنامه در آن سطح نمره صفت مکنون منطبق می‌گردد (۴۴). منحنی آگاهی آزمون نشان می‌دهد که عبارت‌ها برای اندازه‌گیری سطوح متوسط ادراک سربار بودن پایاست (بین ۱– تا ۱/۵+). اما دقت آن در اندازه گیری در دامنه بسیار بالا یا پایین توزیع صفت کاهش می‌یابد. بیشینه مقدار آگاهی در دامنه توانایی ۰/۵+ و برابر با ۱۵ است. در تعلق از دست رفته

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

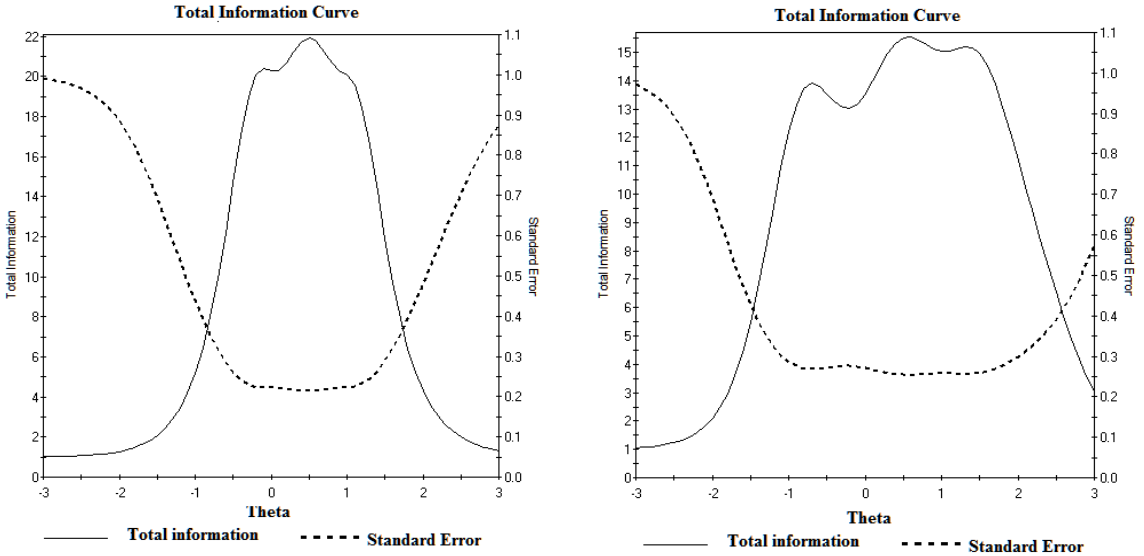
عبارت‌ها، صفت مکنون را در دامنه ۰/۵- تا ۱+ به طور پایایی اندازه گیری می‌کنند. اما در دامنه‌های پایین و بالا، عبارت‌ها برآورد دقیقی از صفت مکنون به دست نمی‌دهند. بیشینه میزان آگاهی در دامنه توانایی ۰/۵+ و برابر با ۲۲ است.

شکل ۱. منحنی پاسخ طبقه و تابع آگاهی سوال در عبارت‌های پرسشنامه نیازهای بین فردی

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

شکل ۲. تابع آگاهی آزمون در نیازهای بین فردی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی ویژگی های روان‌سنجی فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی در نمونه‌ای از دانشجویان بر اساس نظریه کلاسیک آزمون و سوال-پاسخ بود. یافته ها گویای همسانی درونی مناسب میان عبارت ها و نیز هر عبارت با نمره کل بود. این یافته با پژوهش‌های پیشین(۲۴، ۱۵) همسویی دارد.

بررسی ساختار عاملی با تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی نشان داد که فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی از ساختاری دو عاملی برخوردار است و دو بعد ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته را می‌سنجد. عبارت‌ها همسو با نسخه اصلی ذیل عوامل مربوط به خود بار شدند؛ بدین صورت که هر عامل پنج عبارت را در بر می گرفت. این یافته با نتایج پژوهش های پیشین(۲۴، ۱۵، ۱۰) همسویی دارد. ساختار یک عاملی پرسشنامه از واریانس تبیین شده قابل قبول و بارهای عاملی مطلوبی برخوردار نبود. بر این اساس و همسو با مطالعه اصلی، به نظر می رسد فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی فاقد نمره کل می‌باشد. روایی همگرا و واگرای سازه با محاسبه و مقایسه پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده نیز مطلوب بود و دو بعد در عین ارتباط، عوامل مجزایی بودند. این یافته با نتایج پژوهش ون اوردن(۱۹) همسویی داشت. وی به این نتیجه رسید که میان ابعاد همخطی وجود دارد اما هر دو بعد مستقل هستند.

در بررسی روایی ملاکی واگرا، نتایج گویای آن بود که روابط منفی میان ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته با ارضای نیازهای بنیادین روانی در روابط وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش های پیشین(۱۲-۸) همسویی دارد. نیازهای بین فردی از بعد نظری با سازه های نیاز به تعلق (۱) و ادراک شایستگی (۳) همسویی دارند. بدین معنی که ادراک افراد از وجود یا عدم وجود و نیز کیفیت روابط با دیگران در راستای تمایل ذاتی برای برقراری، ارتقا و نگهداشت روابط بین فردی است. در صورتی که این روابط برقرار نشوند، کیفیت مورد انتظار فرد را دارا نباشند و یا از پایداری لازم برخوردار نباشند، زمینه احساس تنهایی و انزوای اجتماعی به وجود آمده و فرد متحمل فشار روانی گردیده و نشانگان افسردگی را تجربه خواهد کرد. پیشینه نظری و تجربی مربوط به نظریه بین فردی-روان‌شناختی رفتار خودکشی(۴،۵) نیز از این روابط حمایت می‌کند. بر این اساس به نظر می‌رسد فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی از روایی مناسبی در ارتباط با سازه‌های واگرا برخوردار باشد.

نتایج در خصوص تفاوت های جنسیتی نشان داد که میان دو جنس در ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایج برخی از پژوهش ها (۷،۸،۱۷) همسو بوده و در مقابل با یافته های پیل و همکاران ناهمسویی دارد(۲۷). آنان نشان دادند که تفاوت جنسیتی

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

معناداری در نیازهای بین فردی وجود دارد و زنان وضعیت نامطلوب‌تری دارند. به نظر می‌رسد رسیدن به اصلی دقیق‌تر در خصوص تفاوت های جنسیتی در نیازهای بین فردی، نیازمند بررسی انجام مطالعاتی با کنترل اثر سایر متغیرها باشد. زیرا روابط میان این متغیرها خطی و ساده نبوده و از سایر سازه ها تأثیر می پذیرد. به عنوان نمونه هیل و همکاران نشان دادند که در دختران تعلق از دست رفته با افکار خودکشی رابطه دارد؛ در صورتی که احساس سربار بودن پایین باشد و در پسران تعلق از دست رفته با افکار خودکشی رابطه دارد؛ در صورتی که احساس سربار بودن بالا باشد(۴۵).

بررسی پایایی فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی نشان داد که عبارت‌ها و ابعاد از همسانی درونی مناسبی برخوردارند. ضرایب آلفای کرونباخ و دو نیمه کردن نیز در سطح مطلوبی قرار داشتند. این یافته با پژوهش‌های قبلی (۷،۲۱،۲۳) همسویی دارد. بر این اساس پایایی فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی مطلوب ارزیابی می‌شود.

نتایج تحلیل عبارت‌های فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی بر اساس نظریه سوال- پاسخ نشان داد که تمامی عبارت‌ها از قدرت تمیز مطلوبی برخوردارند و به خوبی می‌توانند افراد واجد یا فاقد سطوح نیازهای بین فردی را از یکدیگر تمیز دهند. بررسی منحنی های طبقه-پاسخ نیز نشان داد که در تمامی عبارت ها، افرادی که از سطح صفت پایینی برخوردار بوده‌اند، سطوح پاسخ کمتر را انتخاب کرده و افرادی که سطوح صفت بالاتری دارند، سطوح پاسخ بالاتر را انتخاب کرده اند. بدین معنی که طیف نمره گذاری پرسشنامه نیز می‌تواند توصیف قابل قبولی از وضعیت افراد در پیوستار پاسخ ارائه دهد. عبارت‌های ۶ و ۷ از میزان آگاهی رسانی ضعیف‌تری برخوردار بودند و توزیع پاسخ ها در پیوستار صفت را به خوبی نشان نمی‌دادند. منحنی آگاهی آزمون نیز نشان داد که عبارت‌ها برای اندازه گیری سطوح متوسط ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته پایا هستند. اما دقت آن ها در اندازه گیری در دامنه بسیار بالا یا پایین توزیع صفت کاهش می یابد. بر این اساس به نظر می‌رسد عبارت‌های فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی از ویژگی های سوال مطلوبی برخوردار بوده و توانایی لازم برای اندازه گیری صفت مکنون را دارند.

به نظر می‌رسد که فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی ابزاری است با ساختاری دو عاملی، شامل ادراک سربار بودن و تعلق از دست رفته، که از پایایی، روایی عاملی و روایی واگرای مناسبی برخودار است. علاوه بر آن پارامترهای تمیز، دشواری و آگاهی دهندگی مطلوبی نیز دارد. بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر، استفاده از این پرسشنامه در میان زنان و مردانی که در دامنه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال قرار دارند، از روایی و اعتبار مناسبی برخوردار است و نظریه سوال- پاسخ نیز از آن حمایت می کند. اما به نظر می رسد این استفاده باید با احتیاط صورت گیرد. چرا که همانند سایر پژوهش‌ها، مطالعه حاضر نیز با محدودیت هایی از قبیل اجرا در یک بافت فرهنگی و اجتماعی خاص، تعداد کم نمونه پژوهش و استفاده صرف از ابزار خودگزارشی در بررسی روایی واگرا همراه بود. این محدودیت ها تعمیم نتایج را به سایر گروه ها و بافت های اجتماعی و فرهنگی با محدودیت مواجه می سازد. بررسی تغییرناپذیری سنی و نیز اجرا در محیط های دانشگاهی متفاوت به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود.

تقدیر و تشکر

این مقاله بخشی از رساله دکتری نویسنده اول (فرهاد تنهای رشوانلو) به راهنمایی دکتر حسین کارشکی و مشاوره دکتر سیدامیر امین یزدی به شماره طرح ۵۳۳۵۴ در گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی در دانشگاه فردوسی مشهد است و هیچ گونه حامی مالی ندارد. هیچ گونه تعارض منافع چه در زمان پژوهش و چه در زمان تدوین این مقاله در بین نویسندگان آن وجود نداشته است. این مقاله دارای تأییدیه اخلاقی به شماره IR.UM.REC.1399.098 بوده و همه اصول اخلاقی در آن رعایت شده است. اطلاعات شرکت کنندگان محرمانه نگه داشته شد و آنان می‌توانستند در صورت تمایل از پژوهش خارج شوند. بدین وسیله از تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه فردوسی مشهد به پاس شرکت در پژوهش قدردانی می‌گردد.

References

1. Baumeister RF, Leary MR. The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. Psychological bulletin. 1995; 117(3): 497-529.
2. Ryan RM, Deci EL. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American psychologist. 2000; 55(1): 68-78.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

3. Ryan RM, Deci EL. Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness. Guilford Publications; 2017.
4. Joiner T. E., JR. Why people die by suicide. Cambridge: Harvard University Press; 2005.
5. Ribeiro JD, Joiner TE. The interpersonal-psychological theory of suicidal behavior: Current status and future directions. Journal of clinical psychology. 2009; 65(12): 1291-99.
6. Van Orden KA, Cukrowicz KC, Witte TK, Joiner Jr TE. Thwarted belongingness and perceived burdensomeness: Construct validity and psychometric properties of the Interpersonal Needs Questionnaire. Psychological assessment. 2012; 24(1):197-215.
7. Buitron V, Hill RM, Pettit JW, Green KL, Hatkevich C, Sharp C. Interpersonal stress and suicidal ideation in adolescence: An indirect association through perceived burdensomeness toward others. Journal of Affective Disorders. 2016; 190:143-9.
8. Pelton MK, Cassidy SA. Are autistic traits associated with suicidality? A test of the interpersonal-psychological theory of suicide in a non-clinical young adult sample. Autism research. 2017; 10(11): 1891-1904.
9. Bottomley JS, Abrutyn S, Smigelsky MA, Neimeyer RA. Exposure to Nonfatal Suicidal Behavior: Examining Pathways to Suicide Risk Using the Interpersonal-Psychological Theory of Suicide (IPTS). Journal of Loss and Trauma. 2019; 24(3): 261-78.
10. Seo JW. Thwarted belongingness and perceived burdensomeness in Korean college students: Psychometric properties and cultural considerations for the interpersonal needs Questionnaire-10. Death studies. 2019:1-9.
11. Park Y, Kim HS. Validation of the Korean version interpersonal needs questionnaire. Suicide and Life-Threatening Behavior. 2019; 49(3): 739-58.
12. Khazem LR, Law KC, Green BA, Anestis MD. Examining the relationship between coping strategies and suicidal desire in a sample of United States military personnel. Comprehensive psychiatry. 2015; 57:2-9.
13. Eades A. Suicide among older adults: An exploration of the effects of personality and self-esteem on thwarted belongingness, perceived burdensomeness, and suicidal ideation (Doctoral dissertation. 2016., University of Colorado Colorado Springs.
14. Lamis DA, Lester D. Risk factors for suicidal ideation among African American and European American college women. Psychology of Women Quarterly. 2012; 36(3): 337-49.
15. Bryan CJ. The clinical utility of a brief measure of perceived burdensomeness and thwarted belongingness for the detection of suicidal military personnel. Journal of Clinical Psychology. 2011; 67(10): 981-92.
16. Hill RM, Pettit JW. The role of autonomy needs in suicidal ideation: Integrating the interpersonal-psychological theory of suicide and self-determination theory. Archives of Suicide Research. 2013; 17(3): 288-301.
17. Poindexter EK, Mitchell SM, Jahn DR, Smith PN, Hirsch JK, Cukrowicz KC. PTSD symptoms and suicide ideation: Testing the conditional indirect effects of thwarted interpersonal needs and using substances to cope. Personality and individual differences. 2015; 77:167-72.
18. Buckner JD, Lemke AW, Jeffries ER, Shah SM. Social anxiety and suicidal ideation: Test of the utility of the interpersonal-psychological theory of suicide. Journal of anxiety disorders. 2017; 45: 60-73.
19. Van Orden KA. Construct validity of the interpersonal needs questionnaire. Unpublished Doctoral Dissertation. 2009. The Florida State University.
20. Monteith LL, Menefee DS, Pettit JW, Leopoulos WL, Vincent JP. Examining the interpersonal–psychological theory of suicide in an inpatient veteran sample. Suicide and Life-Threatening Behavior. 2013; 43(4): 418-28.
21. Bryan CJ, Clemans TA, Hernandez AM. Perceived burdensomeness, fearlessness of death, and suicidality among deployed military personnel. Personality and Individual Differences. 2012; 52(3): 374-9.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

22. Hill RM, Rey Y, Marin CE, Sharp C, Green KL, Pettit JW. Evaluating the Interpersonal Needs Questionnaire: Comparison of the reliability, factor structure, and predictive validity across five versions. Suicide and Life-Threatening Behavior. 2015; 45(3): 302-14.
23. Ordoñez-Carrasco JL, Salgueiro M, Sayans-Jiménez P, Blanc-Molina A, García-Leiva JM, Calandre EP, Rojas AJ. Psychometric properties of the Spanish version of the 12-item Interpersonal Needs Questionnaire in fibromyalgia syndrome patients. Anales De Psicología/Annals of Psychology. 2018; 34(2): 274-82.
24. Bryan CJ, Cukrowicz KC, Joiner TE, Cornette MM. Military suicide and the interpersonal-psychological theory of suicide: Preliminary evidence. In Suicide 2010: Proceedings of the 43rd annual conference of the American Association of Suicidology, Orlando, Florida 2010.
25. Bryan CJ, Cukrowicz KC, West CL, Morrow CE. Combat experience and the acquired capability for suicide. Journal of clinical psychology. 2010; 66(10): 1044-56.
26. Bryan CJ, Morrow CE, Anestis MD, Joiner TE. A preliminary test of the interpersonal-psychological theory of suicidal behavior in a military sample. Personality and Individual Differences. 2010; 48(3):347-50.
27. Peel R, Buckby B, McBain KA. Comparing the effect of stigma on the recognition of suicide risk in others between Australia and Brazil. GSTF Journal of Psychology. 2017; 3(2): 1-10.
28. Rashid S, Kiani Chalmari A, Yeganeh N, Zeinaddini S. The relationship between Death Anxiety, Mattering, Perceived Burdensomeness and Thwarted Belongingness with Suicidal Behavior in college students. Iranian Journal of Emergency Care. 2017; 1(1): 32-42 [In Persian].
29. Kiani AR, Dargahi SH, Ahmadbookani S, Mahani M. The Role of Attitudes to Life in the Thwarted Belongingness and Perceived Burdensomeness in Veterans. Journal of Nurse and Physician within War. 2019; 6 (21): 26-31 [In Persian].
30. Rashid S, Khorramdel K, Gholami F, Senobar L. The Relationship between Interpersonal Psychological Theory of Suicide Constructs (Loneliness, Perceived Social Support, Thwarted Belongingness and Burdensomeness) and Suicidal Behavior among Iranian Students. Health Education & Health Promotion. 2016; 4(2): 35-48.
31. Sadri Damirchi E, Zakibakhsh Mohammadi N, Amir B, Mohammad S. The Role of Thwarted Belongingness, Perceived Burdensomeness, Self-Efficacy and Ego Strength in Predicting Suicidal Ideation of Nurses. Health in Emergencies and Disasters. 2019; 4(2): 85-92.
32. Lord FM. Applications of item response theory to practical testing problems. Routledge; 2012.
33. Embretson SE, Reise SP. Item response theory. Psychology Press; 2013 Sep 5.
34. Meyers LS, Gamst G, Guarino AJ. Applied multivariate research: Design and interpretation. Sage publications; 2016 Oct 28.
35. La Guardia JG, Ryan RM, Couchman CE, Deci EL. Within-person variation in security of attachment: a self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. Journal of personality and social psychology. 2000; 79(3): 367-84.
36. Langdon J, Sturges D. Flipping the Classroom: Effects on Course Experience, Academic Motivation, and Performance in an Undergraduate Exercise Science Research Methods Course. Journal of the Scholarship of Teaching and Learning. 2018; 18(4):13-27.
37. Tanhaye Reshvanloo F, Saeidi Rezvani T, Samadiye H, Kareshki H. Psychometric Properties of the Basic Need Satisfaction in Relationships with Friends Scale in University Students. Knowledge and Research in applied Psychology (in print) [In Persian].
38. Samejima F. Graded response models. In Handbook of item response theory, volume one 2016 Oct 14 (pp. 123-136). Chapman and Hall/CRC.
39. Cohen J. A power primer. Psychological bulletin. 1992; 112(1):155-9.
40. Tabachnick BG, Fidel LS. Using Multivariate Statistics (Baloğlu, M., Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık; 2015.
41. Fornell C, Larcker DF. Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. 1981; 18(3); 328-88.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]

42. Habibi A, Adanvar M. Structural Equation Modeling and Factor Analysis (LISREL Manual). 2017. Tehran, Jahad Daneshgahi [In Persian].
43. Baker JG, Rounds JB, Zevon MA. A comparison of graded response and rasch partial credit models with subjective well-being. Journal of Educational and Behavioral Statistics. 2000; 25(3): 253-70.
44. Neal DJ, Corbin WR, Fromme K. Measurement of alcohol-related consequences among high school and college students: application of item response models to the Rutgers Alcohol Problem Index. Psychological assessment. 2006; 18(4): 402-14.
45. Hill RM, Hatkevich C, Pettit JW, Sharp C. Gender and the interpersonal-psychological theory of suicide: A three-way interaction between perceived burdensomeness, thwarted belongingness, and gender. Journal of Social and Clinical Psychology. 2017; 36(10): 799-813.

پیوست

فرم ۱۰ عبارتی پرسشنامه نیازهای بین فردی (INQ-10)

عبارت‌ها	اصلاً درست نیست						کاملاً درست است
۱. اخیراً فکر می‌کنم اگر من نبودم اطرافیانم حال بهتری داشتند.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۲. این روزها، فکر می‌کنم اطرافیانم بدون من شادتر خواهند بود.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۳. اخیراً فکر می‌کنم مرگ من باعث آرامش اطرافیانم می‌شود.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۴. اخیراً فکر می کنم اطرافیانم آرزو می‌کنند که از دست من خلاص شوند.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۵. اخیراً فکر می‌کنم که اوضاع اطرافیانم را بدتر می‌کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۶. اخیراً احساس می‌کنم به دیگران تعلق خاطر دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۷. اخیراً احساس می‌کنم از دیگران جدا افتاده ام.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸. اخیراً اغلب فکر می‌کنم که بیگانه ای هستم در میان دیگران.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۹. اخیراً احساس می‌کنم افرادی هستند که در موقع نیاز می‌توانم سراغ آنها بروم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱۰. اخیراً در طی روز حداقل یک تعامل رضایت بخش با دیگران را تجربه می‌کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1400.19.2.5.4]
[DOI: 10.52547/rbs.19.2.328]